

Osebnosti. Provizorična učiteljica gđ. Katarina Šušeljčeva v Matenji vasi je nastavljena za učiteljico v Postojni.

V dokaz resnice. V govoru učitelja g. Vilibalda Rus-a (gl. »U. T.« 36 z dne 20. decembra 1903) čitam med drugim tudi besede: »Učitelj mojih let na primer bi prav lahko dobil na Štajerskem službo, kjer bi imel najmanj 235 gld. več plače kakor jo ima na Kranjskem, povrhu pa še prosto stanovanje.« Škoda, da se ni v tem oziru obrnil g. govornik na mene; bil bi lahko svoto še zvišal, ob enem pa svojo trditve s konkretnim slučajem tudi dokazal. Jaz sem namreč njegov součeneč. Skupaj sva pobajala vse štiri letnike ljubljanskega učiteljskega in obenem delala zrelostni izpit kakor tudi drugo izkušnjo. Sem torej učitelj njegovih let. Začel sem učiteljevati na Kranjskem kot voditelj enorazrednice. Dne 30. sept. 1899 sem pa nastopil službo šolskega voditelja enorazrednice v Skomarjih na Štajerskem, kjer še sedaj službujem. Na svoji prejšnji kranjski štabiji bi imel sedaj: službe 500 gld., opravilne doklade 30 gld., eno petletnico 40 gld. (skupaj 570 gld.) in prosto stanovanje. Na svoji sedanjši štabijski štabiji (iste lastnosti) pa imam: plače 700 gld., opravilne doklade 75 gld., eno petletnico 100 gld. (skupaj 875 gld.) in prosto stanovanje. Razlika znaša torej ravno 305 gld. ali 610 K, govori in piši: šestdeset kron v moje dobro. — Toliko kot naknadni dokaz zgoraj omenjene trditve g. govornika in v razmišljanje kranjskemu učitelstvu ob priliki njega nadaljnjih korakov v svrhu dosege boljšega gmotnega položaja. **Fr. Zupančič.**

»**Napredak**« poroča v svoji zadnji številki o boju kranjskega učitelstva s klerikalizmom. V dvomu je, ali so Šustersiščevi grdi napadi na učitelstvo na shodih v Cerknici in Škofji Loki resnični ali ne. Vsakemu olikanemu človeku se zdi čudno, da je kaj takega pri nas mogoče. A vendar je res! Na Hrvaškem ne morejo pojmiti, kako silno težko stališče ima naše učitelstvo. Pride doba, ko bomo vse to svojim dragim hrvaškim tovarišem povedali iz oči v oči.

Posvetovanje srednješolskih profesorjev. Kakor smo naznanili že zadnjič, so se dne 27. decembra l. l. posvetovali srednješolski profesorji v Ljubljani o preosnovi pouka v slovenščini. Ker pa so zborovalci sklenili, da naj se v javnosti ne piše o vsebini pogovorov in sklepov, smo odvezani obljube, da priobčimo o tem sestanku daljše poročilo.

Šolske vesti iz Štajerske. Deželni šolski svet je dovolil, da se ustanovi pri šestrazrednici pri Sv. Barbari v Halozah kmetijski nadaljevalni tečaj pod vodstvom nadučitelja A. Ogorelca. Dvorazrednica v Zdolah se razširi v trozrednico. Stalno sta nameščeni učiteljici Olga Gregorič v Vurberku in Marija Sircelj v Cirkovcih. V stalni pokoj je šel šol. vod. v Soboti pri Marenbergu, Anton Remšnik.

Konsekvenca — kje si? Na dekliški osemrazrednici pri Sv. Jakobu v Ljubljani je razpisano mesto nadučiteljice-voditeljice. Ko so bile v polpreteklem času na isti šoli razpisane službe učiteljic, je stal v dotičnih razpisih vedno dostavek, da imajo učiteljice z izpitom za meščanske šole prednost. Tega dostavka v tem razpisu ni, kar nam dokazuje, da sta si skočila podpisana šolska oblast in konsekvenca v lase, česar nikakor in pod nobenim pogojem ni odobravati. Ako zahtevajo od učiteljice izpit za meščanske šole, ga morajo toliko bolj zahtevati od voditeljice, ali pa naj opuščajo take in enake dostavke, sicer si ljudje lahko mislijo, da igrajo tuintam tudi nestvarni nagibi odvažne vloge ali pa da nosi eden sam človek vso šolsko oblast v žepu. S tem opozarjamo faktorje, ki imajo tudi kaj besede pri šolstvu, na to okolnost ter upamo, da ne bo treba še glasneje kazati na paševanje, ki ga ne moremo in ne smemo nikjer trpeti! Čujte in molite, da ne padete v izkušnjava!

Listnica uredništva.

V postojnski okraj. Zadeva se nam zdi komplicirana, zato potrpite, da jo natančneje preštudiramo. Odgovorimo

Vam potem prihodnjič. Vsekakor pa čakajte rešitve rekurza, ker vendar ne gre, da bi učitelje kar metali na cesto! Tu imamo zopet dokaz, kako nujno nam je treba pravnega zastopnika. Vaša zadeva nam pa tudi kaže, da ima deželni šolski svet v Ljubljani dvojno mero: eno za Jakliča, drugo za nas. Temu se je treba kar najodločneje upreti! — Mnogo stvari — žal — ni moglo v list. Polagoma pride vse. — **Dohtar Jona in drugi.** Z recepti začnemo prihodnjič. — **J. L. v T.** Vaš listek porabimo o prvi priliki.

Listnica upravnštva.

Dragi tovariši!

Hvala za prijazne pozdrave in voščila k novemu letu! Dal Bog, da bi se vsa uresničila!

Posebna hvala po naj velja še onim, ki so se mojim pismom odzvali s tem, da so odposlali vso zastalo naročnino — nekateri plačali celo še naročnino za 1904!

Kakih 150 pisem odpotuje naročnikom še-le te dni, a z datumom od 31. decembra preteklega leta. To pa radi tega, ker se ta pisma srečajo z mnogo v istem času odposlano naročnino in bi vsled tega nastale nejasnosti glede vplačil.

Kdor se na doposlano pismo ne odzove z nikakim zneskom, temu se tretja ozir. četrta številka brezpogojno ustavi.

Vse ostale naročnike ponovno prosim, da se slednjič odločijo na malo žrtev — da plačajo naročnino vnaprej! Saj edino tako je v redu!

Tovariši! Podpirajte naš list! Pridobivajte nam novih naročnikov! Izgovor, da ima na isti šoli »Tovariša« že drug kolega, ne sme veljati! Prav posebno pa ne, da imajo štirje učitelji en sam izvod, pa še tistega ne plačajo. Zato je primeren samo en izraz! — K sreči je taka šola samo ena.

Opozarjam še enkrat na signaturo, pod katero dobivate list. Kdor jo pripiše, ko odpošilja naročnino, mi delo olajša in izključi vsako pomoto, ki se pri tovariših istega imena sicer lahko prigodi.

Vsem naročnikom prisrčen pozdrav!
Barje, 8. januarja 1904.

Črnagoj, upravnik.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 2697.

Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli na Ajdovcu je popolniti stalno ali začasno mesto učitelja-voditelja.

Prošnje je vlagati do 25. januarija 1904.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 30. dec. 1903.

Št. 2705.

Na trirazredni dekliški ljudski šoli v Rudolfovem je popolniti stalno, oziroma začasno mesto učiteljice.

Prošnje je tuuradno vlagati do 25. januarija 1904.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 30. dec. 1903.

Št. 1665.

Na mestni slovenski dekliški osemrazrednici pri sv. Jakobu v Ljubljani je popolniti mesto nadučiteljice-voditeljice.

Pravilno opremljene prošnje je poslati uradnim potom najkasneje do 31. januarja 1904.

Na zakasnele in nezadostno opremljene prošnje se ne bo oziralo.
C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 31. decembra 1903.

Št. 2943.

Na enorazrednici v Podragi je učno mesto popolniti. Prošnje so vlagati semkaj do dne 28. januarja 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 27. decembra 1903.

Št. 1607.

Na enorazredni ljudski šoli v Radovici pri Metliki je popolniti stalno, oziroma začasno mesto učitelja-voditelja s postavnimi službenimi prejemki in naturalnim stanovanjem.

Prošnje je vlagati do 1. februarja 1904.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 28. decembra 1903.

Št. 2949.

Na petrazrednici v Postojni je stalno popolniti mesto učitelja. Prošnje so predpisanim potom vlagati semkaj do dne 31. januarja 1904.

C. kr. okr. šolski svet v Postojni, dne 30. decembra 1903.

Z. 2802.

An der vierklassigen Knabenvolksschule in Neumarkt gelangt mit Beginn des II. Semesters dieses Schuljahres eine Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen zur definitiven ev. provisorischen Besetzung.

Bewerber haben ihre gehörig belegten Gesuche bis zum 23. Jänner 1904 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrate einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Krainburg, am 24. Dezember 1903.

Z. 26.

An der zweiklassigen Volksschule in Karnervellach gelangt eine provisorisch besetzte Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen zur definitiven Besetzung.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis 14. Februar 1904 hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Radmannsdorf, am 7. Jänner 1904.

V R. Šeberjevi tiskarnici v Postojni se dobiva:

Druga zbirka učnih slik

po podanih hospitacijah krškega in litljskega okraja.

Cena: 1 K, po pošti 1-10 K.

Pripravniški tečaj v Idriji.*

Spisal prof. Makso Pirnat.

Doba Marije Terezije je bila kakor v drugih deželah avstrijskega cesarstva, tako tudi v naši kranjski kronovini zlata doba za šolstvo. Osnovale se je tedaj na Kranjskem po kmetih lepo število trivijalk, manjša mesta pa so dobila svoje glavne šole. Taka glavna šola se je ustanovila tudi v Idriji, ki je posebno slovela med enakimi učnimi zavodi in imela takoj ob začetku 225 učencev.

Imenovane glavne šole, tako tudi idrijska, so obsegale tri razrede in so spočetka pač zadostovale potrebam tedanje dobe. Toda tekom časa se je spoznalo, da ti zavodi ne odgovarjajo več napredujočemu človeškemu duhu, da jih bo torej treba popolniti oziroma ustanoviti novih učilišč v ta namen, da prevzamejo to nalogo, katere niso mogle več vršiti nekdanje glavne šole.

Potreba take preosnove se je posebno živo čutila v Idriji. Zato so učitelji idrijske glavne šole, Karol Legat, Mihael Putre, Jožef Martinak, Jožef Erzen, Jožef Šerek, Anton Lesar in Andrej Kacin, pri svoji mesečni konferenci dne 26. marca l. 1850. opozorili tedanjo višjo šolsko oblast, nam-

*) Ta spis je priobčen v lanskem šolskem izvestju mestne realke v Idriji. Ponatiskujemo ga z dovoljenjem pisateljev, ker smo prepričani, da bodo tudi naši čitatelji z zanimanjem prebirali ta odlomek pozabljenega zgodovine našega stanu. Ured.

reč knezoškofijski konzistorij, da bi bilo jako umestno in potrebno, na idrijski glavni šoli ustanoviti še četrty razred poleg doslej obstoječih treh razredov. S tem da bi se dala otrokom rudarjev, ki se zaradi revščine ne morejo drugod izobraževati, lepa prilika, na domači šoli pridobiti si toliko znanja, da bi bili pozneje lahko sprejeti med nadzorniško osebje pri rudniku, ali da bi vsaj dosegli mesto paznika ter bi ne bili prisiljeni, opravljati le navadna rudniška, težaška dela. V Idriji da je mnogo nadarjenih otrok, ki bi se lahko naprej izobraževali. Za ustanovitev četrtega razreda v Idriji govori tudi ta okolnost, da ima cela kranjska dežela samo en četrty razred, namreč na zgledni glavni šoli v Ljubljani

Na to je knezoškofijski konzistorij po krajnem šolskem nadzorniku v Idriji odgovoril tedanjemu ravnatelju idrijske glavne šole, Karlu Legatu, in sicer v tem smislu, da naj se ravnateljstvo rajše izreče za ustanovitev nižje realke¹⁾ z dvema razredoma, kakoršna se je baš tedaj osnovala v Ljubljani; opusti pa naj se misel na četrty razred, ki se je tudi v Ljubljani odpravil in je na njega mesto stopila omenjena nižja realka. Ako bi ravnateljstvo idrijske glavne šole stavilo predlog, da se tudi ondi ustanovi dvorazredna realka, bo konzistorij ta predlog z veseljem in po možnosti podpiral, posebno še zategadelj, ker je realka v Ljubljani prenapolnjena, in se ne more vanjo sprejeti noben učenec več.

(Dalje.)

*) Leta 1815., ko je prišla Kranjska zopet v avstrijsko upravo, se je kakor na drugih tako tudi na ljubljanski normalki osnoval k IV. razredu še en letnik; imel je torej IV. razred dva letnika, in tako je ostalo do leta 1849. Meseca novembra l. 1849. sta se na podlagi ministrskega odloka (l. oktobra št. 6907), sklicuje se na najvišjo odločbo z dne 16. septembra imenovanega leta (št. 19.439) ta dva letnika ločila od normalke in postala poseben učni zavod z imenom »nižja realka z dvema razredoma«. Taka realka se je hotela ustanoviti tudi v Idriji; ker pa te realke niso zadostovale, se je že meseca marca l. 1851. dovolilo, da se smejo po večjih mestih ustanoviti realke v današnjem pomenu besede.

Kot pisani viri so mi služili zapisniki nekdanjega pripravniškega tečaja v Idriji; hranijo se v arhivu c. kr. rudniške ljudske šole v Idriji; nekaj podatkov sem dobil tudi iz c. kr. rudniškega in iz župnega arhiva. Preskrbela sta mi jih gospoda Mihael Arko, dekan v Idriji in Filip Vidic, c. kr. pomožni uradnik pri rudniški direkciji v Idriji. S pismenimi, oziroma ustmenimi podatki, katere sem tuintam uporabil, so mi postregli gospodje: Leopold Božič, upokojeni nadučitelj v Žirih pri Idriji; Engelbert Gangl, učitelj v Ljubljani; Jožef Martinak, c. kr. sodni nadsvetnik v pokoj v Ljubljani, Frančišek Onušič, mestni kapelan v Idriji in Feliks Stegnar, c. kr. učitelj v moški kaznilnici v Mariboru. Vse te gospode, kakor tudi gosp. Alojzija Novaka, c. kr. ravnatelja rudniške ljudske šole v Idriji, ki mi je prepustil zapiske nekdanjega pripravniškega tečaja v uporabo, tem potom iskreno zahvaljujem.

Razen tega sem rabil tele tiskane vire:

Novice, letnik 1865. in 1866.

Učiteljski Tovariš, 1862-1872.

Laibacher Zeitung, letnike 1852, 1865 in 1866.

Letna poročila c. kr. rudniške šole v Idriji (več letnikov).

Zgodovina slovenskega slovstva. Dr. Karol Glaser.

Geschichte der k. k. Staats-Oberrealschule in Laibach 1902.

Imenik ljudskih učiteljev na Kranjskem v začetku leta 1870.

Imenik šolskih oblastev itd. Uredil Jakob Praedika. 1885.

Ročni zapisnik z imenikom ljudskih šol itd. za šolsko leto 1902/3.

IX. letnik. Sestavil Štefan Primožič.

Vojvodina Kranjska. Spisal Fr. Orožen. Ljubljana 1902. Izdala

»Matica Slovenska«.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja l., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrty leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{2}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.